

TEMMUZ
2016

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ VE TÜRKİYE ULUSLARARASI SEMPOZYUM

International Symposium
July 15 Coup Attempt and Turkey

24-26 Mayıs / May 2017

BİLDİRİLER KİTABI
PROCEEDINGS

CILT 1
VOLUME

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİ VE TÜRKİYE
ULUSLARARASI SEMPOZYUM
International Symposium
July 15 Coup Attempt and Turkey

24-26 Mayıs / May 2017

Muş / TURKEY

1. Cilt / Volume I

Editörler

Prof. Dr. Fethi Ahmet POLAT
Dr. Öğr. Üyesi Celal ÖNEY

Editör Yrd. ve Redaksiyon
Doç. Dr. Murat KAYACAN
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZALPER

Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
2018

M.Ş.Ü. YAYINLARI -1-

1. cilt isbn: 978-605-320-883-9

Muş Alparslan Üniversitesi Yayınları
Sempozyum Dizisi

1. Cilt / Volume I

15 Temmuz Darbe Girişimi ve Türkiye
Uluslararası Sempozyumu

24-26 Mayıs 2017

Muş

Editörler

Prof. Dr. Fethi Ahmet POLAT

Dr. Öğr. Üyesi Celal ÖNEY

Yayınevi

Nobel Akademik Yay. Eğ. Dan. Tic. Ltd.Şti.

Kültür Mahallesi Mithatpaşa Cad. No: 74/4

Kocatepe Kültür Merkezi Kızılay / Çankaya / ANKARA

Baskı

Göktuğ Ofset Yayıncılık Matbacılık Tic. Ltd. Şti

İstanbul Cad. Sedef Sok. No : 1/3 İskitler / Ankara

Yayın/Matbaa Sertifika No : 33830

Tel: 0.312 341 38 08 • goktugofset@gmail.com

Kapak Tasarım

Öğr. Gör. Serdar DİK

Mizanpaj ve Dizgi Tasarımı

Dr. Öğr. Üyesi Celal ÖNEY

1. Baskı

Nisan 2018, Muş

Bu eserin bütün hakları Muş Alparslan Üniversitesine aittir. Kurumun izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının; elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı yapılamaz, çoğaltılarak dağıtılamaz.

Not: Bu eserde yer alan bildirilerdeki görüşler, bu görüşlerden doğabilecek hukuki ve cezai sorumluluklar, varsa yazım eksiklikleri ve hataları bildiri sahiplerine ait olup Muş Alparslan Üniversitesi Rektörlüğü' nü bağlamaz.

İsteme Adresi: Muş Alparslan Üniversitesi Rektörlüğü, 49000/Muş

Tel: 0436 249 49 49

www.alparslan.edu.tr

Sempozyum Onursal Başkanı

Honorary President of the Symposium

Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Fethi Ahmet Polat

Düzenleme Kurulu Başkanı

Head of Organizing Committee

Doç. Dr. Murat Kayacan

Üyeler

Members of Organizing Committee

Dr. Öğr. Üyesi Adem Palabıyık
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Ayhan
Koyuncu
Dr. Öğr. Üyesi Celal Öney
Dr. Öğr. Üyesi Emrullah Şeker
Dr. Öğr. Üyesi Kasım Müminoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Özalper
Dr. Öğr. Üyesi Orhan Keskintaş
Dr. Öğr. Üyesi Şirin Gül
Öğr. Gör. Erdal Eker
Arş. Gör. Rukiye Işık Aydın

Danışma Kurulu

Advisory Board

Prof. Dr. Abdullah Kıran
Prof. Dr. Abdüllatif Tüzer
Prof. Dr. Ahmet Ağırakça
Prof. Dr. Birol Akgün
Prof. Dr. Celalettin Vatandaş
Prof. Dr. Cem Zorlu
Prof. Dr. Ferhat Kentel
Prof. Dr. İ. Süreyya Sırma
Prof. Dr. Muhittin Ataman
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Prof. Dr. Mustafa Öztürk
Prof. Dr. M. Sait Şimşek
Prof. Dr. Yasin Aktay

Bilim Kurulu

Science Committee

Prof. Dr. Abdelaziz Mounadil / Fas
Prof. Dr. Abdullatif Tüzer
Prof. Dr. Abdullah Kıran
Prof. Dr. Ahmet Uysal
Prof. Dr. Atilla Yayla
Prof. Dr. Beril Dedeoğlu
Prof. Dr. Bilal Sambur
Prof. Dr. Birol Akgün
Prof. Dr. Bobby S. Sayyid
Prof. Dr. Celalettin Çelik
Prof. Dr. Celalettin Vatandaş
Prof. Dr. Dree Lisage / Belçika
Prof. Dr. Ejder Okumuş
Prof. Dr. Ergün Yıldırım
Prof. Dr. Ferhat Kentel
Prof. Dr. Haluk Alkan
Prof. Dr. Hasan Çiçek
Prof. Dr. Hilal Derviş / Lübnan
Prof. Dr. Mazhar Bağlı
Prof. Dr. Mahmut Atay
Prof. Dr. Mehmet Karakaş
Prof. Dr. Muhittin Ataman
Prof. Dr. Mustafa Aydın
Prof. Dr. Mustafa Kemal Şan
Prof. Dr. Mustafa Orçan
Prof. Dr. Mustafa Öztürk
Prof. Dr. Ömer Aytaç
Prof. Dr. Ömer Çaha
Prof. Dr. Ramazan Yelken
Prof. Dr. Tamella Aliyeva
Prof. Dr. Zahir Kızmaz
Prof. Dr. Temir Zohorobekof /
Kırgızistan
Doç. Dr. Abdulcelil Bilgin
Doç. Dr. Ahmet Kemal Bayram
Doç. Dr. Alev Erkilet
Doç. Dr. Bünyamin Bezci
Doç. Dr. Celil Abuzer
Doç. Dr. Emin Çelebi

Doç. Dr. Erdal Baykan
Doç. Dr. Fahrettin Altun
Doç. Dr. Hasan Hüseyin Bircan
Doç. Dr. M. Kamil Coşkun
Doç. Dr. M. Zeki Duman
Doç. Dr. Mehmet Akbaş
Doç. Dr. Mehmet Ünal
Doç. Dr. Murat Aktaş
Doç. Dr. Murat Kayacan
Doç. Dr. Recep Aslan
Doç. Dr. Selahattin Bakan
Doç. Dr. Vahap Coşkun
Doç. Dr. Yegane Çağlayan
Doç. Dr. Yusuf Batar
Doç. Dr. Zeynel Abidin Kılınç
Dr. Öğr. Üyesi Adem Levent
Dr. Öğr. Üyesi Adem Palabıyık
Dr. Öğr. Üyesi A. Ayhan Koyuncu
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökçen
Dr. Öğr. Üyesi Atik Aslan
Dr. Öğr. Üyesi Aytuğ Altın
Dr. Öğr. Üyesi Canser Kardaş
Dr. Öğr. Üyesi Celal Öney
Dr. Öğr. Üyesi Celil Aydın
Dr. Öğr. Üyesi Elçin Neciyev
Dr. Öğr. Üyesi Emrullah Şeker
Dr. Öğr. Üyesi Ercan Çağlayan
Dr. Öğr. Üyesi Esra Çıplak
Dr. Öğr. Üyesi Fadime Tosik Dinç
Dr. Öğr. Üyesi Hatice Aydın
Dr. Öğr. Üyesi Hidayet Kara
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Bülbül
Dr. Öğr. Üyesi İsa Işık
Dr. Öğr. Üyesi Kasım Müminoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Özalper
Dr. Öğr. Üyesi Mahmud Gavsani /
Suriye
Dr. Öğr. Üyesi Manijeh Sadri / İran
Dr. Öğr. Üyesi Musa Gümüş
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Günerigök
Dr. Öğr. Üyesi Reşat Açıkgöz
Dr. Öğr. Üyesi İrşad Sami Yuca
Dr. Öğr. Üyesi Sefa Usta
Dr. Öğr. Üyesi Servet Şengül

Dr. Öğr. Üyesi Şirin Gül
Dr. Öğr. Üyesi Tekin İdem
Dr. Öğr. Üyesi Turan Güler
Dr. Öğr. Üyesi Osman Metin
Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre Gördük
Dr. Öğr. Üyesi Yusuf Çiftçi
Dr. Emin Yaşar Demirci
Dr. Necdet Subaşı
Dr. Yahya Gavsani/Sudan

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Açılış Konuşması.....	10
<i>Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü</i>	
Açılış Konuşması.....	14
<i>Muş Belediye Başkanı</i>	
Açılış Konuşması.....	16
<i>Muş Valisi</i>	
Katolik Dünyasındaki Cizvitler Akımı ile FETÖ/PDY Hareketi Arasındaki Benzerlikler.....	20
<i>The Similarities Between The Jesuit Movement in The Catholic World And Fetullahist Terrorist Organization/Parallel State Structure</i>	
<i>Fikret KARAMAN</i>	
Şii-İsmailî İnançların F. Gülen'in Din Yorumundaki İzdüşümleri Mehdi İnanıcı-İmamların Masumiyeti -Takiyye-.....	40
<i>Projection of Shii-İsmaili Beliefs on Religion Perception of Fetullah Gülen -Mehdi Belief - The Innocence of Imams-Taqiya-</i>	
<i>İbrahim COŞKUN</i>	
ABD'nin Ortadoğuyu Yeniden Dizaynında bir Aşama Olarak Öncesi ve Sonrası ile Birlikte 15 Temmuz Başarısız Askeri Kalkışması.....	52
<i>July 15th Failed Coup Attempt and US Before and After As a Stage in Redesigning the Middle East</i>	
<i>Rafet EVYAPAN</i>	
15 Temmuz 2016 Darbe Kalkışması ve Toplumsal Tepkiler.....	70
<i>The Coup Attempt to 15 July 2016 And Community Responses</i>	
<i>Hüseyin KOÇAK; Fatma Zehra DURNA</i>	
Peygamber'in (S) Araçsallaştırılması ve Aşırı Yorum: Gülen Örneği.....	81
<i>Instrumentalization of the Prophet and Extreme Comment: Gülen Case</i>	
<i>Murat KAYACAN</i>	
15 Temmuz Darbe Girişiminin Önlenmesinin Kriz Yönetimi ve Liderlik Fonksiyonu Açısından Değerlendirilmesi.....	98
<i>Assessment of 15 July Coup Attempt Prevention From Crisis Management and Leadership Perspectives</i>	
<i>Murat AKÇAKAYA; İbrahim İRDEM</i>	
Türkiye'de Sivil Toplum ve Cemaat İlişkisinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi.....	112
<i>A Critical Evaluation on the Relationship Between Civil Society and Community in Turkey</i>	
<i>Reşat AÇIKGÖZ; Mesut Hayati AVAN</i>	

Doç. Dr.
Murat KAYACAN

Muş Alparslan Üniversitesi İslami
İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi
dr.muratkayacan@gmail.com

Peygamber'in (S) Araçsallaştırılması ve Aşırı Yorum: Gülen Örneği

Instrumentalization of the Prophet and Extreme Comment: Gülen Case

ÖZET

Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) lideri Gülen'in (1938-) kendisini dinî lider olarak takdim etmesi, onun din anlayışının -özelde de peygamber algısının- ele alınmasını önemli hale getirmektedir. Acaba Gülen'in, "peygamber anlatsı" dinin araçsallaştırılmasında nasıl bir role sahiptir? Allah'ın gönderdiği son elçi Hz. Muhammed'i (s) doğru anlamış mıdır? Kur'an'ın anlattığı rasul ile onun takdim ettiği rasul, aynı özelliklere mi sahiptir? Rasul'ü Kur'an çerçevesinde mi yoksa vahiyle uyumlu olmayan peygamber telakkileri doğrultusunda mı tanıtmaktadır? Amacımız, bu vb. sorulara yanıt vermektir. Bu çalışmada yöntem olarak Kur'an'ın çerçevesini çizdiği peygamber algısı, tefsir disiplini çerçevesinde klasik ve modern dönemde kaleme alınan eserler bağlamında Gülen'in *Sonsuz Nur* adlı eseri temelinde, peygamberin araçsallaştırılması ve peygamber hakkındaki aşırı yorumlar değerlendirilip yorumlanacak, FETÖ darbe girişimi türü olayların tekrar etmemesi için yapılması gerekenlere dair teklifler ortaya konulacaktır.

Anahtar kelimeler: Kur'an, peygamber, FETÖ, Fethullah Gülen

ABSTRACT

The leader of Fethullahist Terror Organization (FETÖ), Fethullah Gülen's (1938-) presenting himself as a religious leader makes important his religious approach, especially his prophet perception. Does Gülen understand the last prophet sent by Allah in a right way? Is the prophet told by the Qur'an and by Gülen has the same features? Does he tell about the prophet in a Qur'anic framework, or is his understanding not in harmony with divine inspiration? What is the role of his "prophet narration" in the instrumentalization of religion? Our aim is to answer these and other questions. As a method in this study, the instrumentalization of the prophet and extreme comments about him, in Gülen's book named *Sonsuz Nur* (Never-Ending Light), will be discussed and commented in the framework of the prophet perception outlined by the Qur'an. We will consider the exegetal literature written in the classical and modern eras. Additionally, proposals will be made on what should be done in order to avoid repetition of the events such as the FETÖ coup attempt.

Keywords: the Qur'an, prophet, FETÖ, Fethullah Gülen

A. GİRİŞ

Peygamberi araçsallaştırma, belirlenen bir hedef doğrultusunda onunla ilgili ayetleri ve ondan nakledilen sözleri kullanmaktır. Bu amaca hizmet etmesi için seçilen yollardan birisi de onu beşer üstü bir varlık şeklinde takdim ederek benimsenen yolda onun da “fili bir destekçi” olarak sunulması şeklindeki “aşırı yorum”dur. Bu olumsuz yaklaşımın nedenleri arasında şunlar sayılabilir:

“İlk nesiller arasındaki anlayış farklılıkları, Müslüman olan ve olmayan Ehl-i Kitab’ın İslam’a taşıdığı eski kültür, siyasi ve mezhebî rivayetlerin peygamber tasavvuru alanında kullanılması.” (İslamoğlu, 2001: 67).

Peygamber’i yanlış din anlayışlarına alet etme, onu Hristiyanlık’ta olduğu gibi aşırı yüceltme ya da bir postacı konumuna indirgeme konusunda, Mustafa İslamoğlu’nun *Üç Muhammed*¹ adlı eser ufuk açıcıdır. Bu kitap ağırlıklı olarak *Hasais* ve *Şifa* adlı eserler üzerinden söz konusu ettiğimiz araçsallaştırma ve yüceltme içerikli yorumları ele alıp ayet ve hadisler bağlamında değerlendirmektedir. İbrahim Sarmış’ın *Rivayet Kültürü ve Yanlış Din Anlayışı*² adlı eserinde de “Hz. Muhammed dünya ile ahiret/ölmek veya ölmek arasında tercih yapmakta serbest mi bırakıldı? Hz. Muhammed’i Allah mı yedirip içirdi? Hz. Muhammed insanların ne zaman öleceğini bilir miydi?” vb. sorulara cevap aranarak vahiyle uyumlu görülmeyen rivayet destekli din anlayışları eleştirilmektedir. Aynı yazarın *Hz. Muhammed’i Doğru Anlamak* adlı eserinde³ “Fethullah Gülen’in Hz. Muhammed Hakkında Aşırılığı” adlı bir bölüme yer verilmiştir. Bu bağlamda Peygamber’in “beşer” oluşunu baz alarak onun her yaptığının din olmadığına, onun bazı karar ve uygulamalarının peygamber değil, bir insan, bir devlet başkanı vs. sıfatıyla ilişkili olduğuna dikkat çeken görüşleri ortaya koyan Murat Şimşek’in *Hz. Peygamber’in İctihad ve Tasarrufları*⁴ kitabını ve İzzet Derveze’nin *Kur’an’a Göre Hz. Muhammed’in Hayatı*⁵ adlı eserini de belirtmek gerekir.

Peygamber’in araçsallaştırılması ve onun hakkındaki aşırı yorumlarda bulunanlara bir örnek de Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ) lideri Fethullah Gülen’dir (1938-). 15 Temmuz 2016 Darbe Girişimi öncesinde “sivil” ve toplumsal alanda kurucu bir aktör olduğu söylenen (Macit, 2014: 42) Gülen (1938-), din anlayışını büyük oranda diyanet vaizi olarak verdiği vaazlar yoluyla yaygınlaştırmış, bu tarzı 1991 yılına kadar sürdürmüştü (Sevinç, 2012: 140), “himmət” adı altında toplanan paralarla devasa bir sermayeye hükmeden bir örgütün lideri pozisyonuna gelmiş, bu doğrultuda medyayı da (kitap, dergi, radyo, tv vs.) kullanmış, devlet yapısı içinde bağlilarını kilit noktalara yerleştirerek devletin kurumlarını adeta işgal etmiştir.

Gülen’in kendisini dinî lider olarak takdim etmesi, onun din anlayışının -özelde de peygamber algısının- ele alınmasını önemli hale getirmektedir. Acaba onun “peygamber

1 İslamoğlu, Mustafa, *Üç Muhammed*, 3. bs., Denge Yay., İst., 2001.

2 Sarmış, İbrahim, *Rivayet Kültürü ve Yanlış Din Anlayışı*, Düşün Yay., İst., 2011.

3 Sarmış, İbrahim, *Hz. Muhammed’i Doğru Anlamak*, 2 c., 3. bs., Ekin Yay., İst., 2007.

4 Şimşek, Murat, *Hz. Peygamber’in İctihad ve Tasarrufları*, TDV Yay., Ank., 2009.

5 Derveze, İzzet, *Kur’an’a Göre Hz. Muhammed’in Hayatı*, (çev. Mehmet Yolcu), 3 c., Yöneliş Yay., İst., 1988.

anlatısı”, dinin araçsallaştırılmasında nasıl bir role sahiptir? Allah’ın gönderdiği son elçi Hz. Muhammed’i (s) doğru anlamış mıdır? Kur’an’ın anlattığı rasul ile onun takdim ettiği rasul, aynı özelliklere mi sahiptir? Rasul’ü Kur’an çerçevesinde mi yoksa vahiyle uyumlu peygamber telakkileri doğrultusunda mı tanıtmaktadır? Amacımız, bu vb. sorulara yanıt vererek yanlış peygamber algısının ve aşırı yorumların başka amaçlar için nasıl kullanıldığını Gülen örneği üzerinden ortaya koymaktır.

Gülen, söylemini dinin iki kaynağına (Kur’an ve sünnet), ayrıca tasavvufi eserlere ve Said Nursi’ye (1878-1960) ait Risale-i Nur’a dayandırmaktadır. Ele alacağımız, Gülen’in Peygamber’i araçsallaştırması ve bu konudaki aşırı yorumları, onun bazı konuşma ve yazılarında ama özellikle de kendi tashihinden geçmiş *Sonsuz Nur*⁶ adlı iki ciltlik eserde somutlaşmaktadır. Bu çalışmada; en sağlam rivayetlerin müstakim bir dirayetle analiz ve sentezi, müşhid ve muallimlere rehber, felsefenin bencesi ölçüsünde anlatılan şekliyle bir siyer felsefesi şeklinde takdim edilen o eserde (Gülen, 2007, I: 16, 17) anlatılan Peygamber algısındaki sorunlar; Kur’an, klasik ve modern dönemde kaleme alınan tefsirler, Kur’an hakkındaki eserler bağlamında ve vahiy perspektifinden işaret edilip eleştiri süzgecinden geçirilecektir.

B. PEYGAMBER’İN (S) ARAÇSALLAŞTIRILMASI

Peygamber’i (s) örnek almak ile onu varılmak istenen amaç doğrultusunda araçsallaştırmak aynı şey değildir. İlkinde merkezde olan din, ikincisinde kişinin kendi amaçlarıdır ve Peygamber’in (s) yolunu sürdürmek yerine tercih edilen yolun onun tarafından desteklendiği anlayışını adeta “algı yönetimi”yle⁷ yayılmaktadır. Bu konuyu Gülen’in ifadeleri üzerinden somutlaştırmak, meselenin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır.

Gülen, 6.4.1979 tarihli vaazında şöyle demektedir:

“Birisi şöyle anlatır: ‘Gece bulunduğum yerde Rasul-i Ekremi gördüm. Bana dedi ki: ‘Ben şimdi teftişe çıktım.’ Buradan da İzmir’e gidiyorum.” Bir başkası şunu söyleyecektir: ‘Gelip minbere oturdu veya mihrabın dibine oturdu. O cemaatin içinde isbat-ı vücud etti.’ (DİB, 2016: 44).

Gülen’in vaazlarında İzmir dönemi önemlidir. Rasulullah’ın (s) İzmir’e gitmiş olmasından söz edilmesi bu amaca matuftur. Yani bu ziyaret, Gülen’in karizmasına (!) katkı sağlamaktadır.

Gülen, rüyaların dinde delil olmadığını bildiği ve rüyalarla amel edilemeyeceğini söylediği halde bu ilkeye uygun hareket etmemektedir. Sözelimi Hz. Peygamber, rüyada somut talimatlar (arsa bağışlanması, okul yapımı, tweet atma vs.) vermektedir. (DİB, 2016: 54). Yaygın anlayışa göre şeytan, rüyada Peygamber (s) kılığına giremeyeceğine göre belirtilen yerlere maddi katkı sağlamak ve sosyal paylaşım sitelerinden “belli mesajlar” göndermeye itiraz, söz konusu olmasa gerektir!

6 Bu eserin elimizdeki 1994 baskılı 2. cildi, 3. cildi de içermektedir.

7 Pustu’nun ifadesiyle de algı yönetimi, hedefte tutum ve davranış değişikliği yapabilmek için kişilerin ve toplumların zihinlerindeki algıların istenildiği gibi şekillenmesini sağlamaktır (Abay, 2016: 24).

Gülen dinlerarası diyalog bağlamında Al-i İmran Suresi 64. ayetini⁸ değerlendirirken Allah'ın birliği temelinde bir araya gelinebileceğine vurgu yapması, Hz. Muhammed'in elçiliğine iman olmadan da cennete gidilebileceği şeklinde bir algı oluşturmuştur. (DİB, 2016: 68). Türkiye'de ve cemaat içinde, bir yandan Peygamber'e (s) beşer üstülük vurgusunda bulunulurken gayr-i Müslimlere karşı ise Peygamber vurgusu silikleştirilmektedir. Muhtemelen Gülen, bu sayede hareketine gayr-i Müslim desteği elde etme yanında en azından onların, engel çıkarmamasını sağlamayı hedeflemiştir.

Gülen'e göre varlık, Hz. Muhammed'in (s) yüzü suyu hürmetine yaratılmıştır. Peygamber (s), adeta kıyamete kadar olacak olayları bir ekranda seyrediyor gibi gaybi bir levhadan okuyup bir bir söylüyordu (2007, I: 23, 27). Gülen'in Peygamber'e biçtiği insanüstü nitelikler, Peygamber'in cemaat üyelerine görünmesiyle birleştirilince, üyelerin doğru yolda olduklarına dair düşünceleri daha da kuvvetlenmektedir. Hâlbuki Kur'an, varlığın "Peygamber'in yüzü suyu hürmetine" yaratıldığından söz etmez. Aksine Allah, insanları ve cinleri Allah'a ibadet etsinler diye yaratmış (Zariyat, 51: 56), yeryüzünü ve gökleri de insanların hizmetine vermiştir (Casiye, 45: 13). Onun bu yaklaşımı, peygamberleri aşırı yücelterek doğru yoldan çıkan Ehl-i Kitab'ın tuttuğu yola paraleldir.

Gülen, daha geniş kitleleri etkileyebilmek için ilim adamlarına ilmî usullere göre kabul edilemeyecek hadislerin varlığından söz ederken bir yandan da ilimden uzak kesimlerdeki ilim dışı kabullere prim veren bir üslup kullanmaktadır:

"Her ne kadar hadis usulünde yer verilme de bu rabbani insanlar arasında zaman ve mekânı aşarak doğrudan doğruya Fem-i Güher-i Nebevi'den hadis alanlar vardı. Mesela, Muhyiddin İbnu'l-Arabi hazretleri, sahih hadis kitaplarında rastlanmayan ve kendisine sağlam hadis diyemeyeceğimiz, 'Ben gizli bir hazine idim; bilinmek istedim. Kâinatı yarattım.' sözünü, 'Ben bizzat Rasulullah'tan aldım.' demektedir. (...) Yine İmam Buhari, kendi kanallarıyla tespit ettiği her bir hadis için, abdest alır, iki rekat namaz kılar ve meseleyi Ruh-u Seyyidi'l-En'am'a havale eder; 'Doğru mu ya Rasulallah?' der kendince aldığı bir işarete göre de o hadisi kitabına kaydederdi." (Gülen, 1994, III: 347).

Gülen'in yukarıdaki yaklaşımına göre sahih olmayan hadisleri bilinen rivayet yöntemlerinin dışında yollarla bazı zatlar doğrudan Peygamber'den (s) alabilmektedirler. Rasulullah vefat etmiş olmasına rağmen, söz konusu zatlar onunla konuşup, hadis alimlerinin sahih kabul etmedikleri hadisleri onaylatmakta ve sahih olduklarını, senede ihtiyaç duymaksızın tespit edebilmektedirler. Bu imkâna sahip olan İbnu'l-Arabi'ye (1165-1240) göre Firavun'un Musa'ya "Ey Musa! Sizin Rabbiniz kimdir?" (Taha, 20: 49) diyerek Rabbin mahiyetini sorması, cahillikten değil, Hz. Musa'yı imtihan etmek içindi. Sorusu da ilham yoluyla olmuştu. Firavun kendine sezdiği şeyi onların anlayamadığını bildi. Hz. Musa'nın mahiyete dair sorusuna cevap vermeden sadece gerekli olanı söylemesi, onun bu imkândan yoksun olmasından kaynaklanıyordu. Firavun, ona mecnun derken onun bu ilmi bilmesinin mümkün olmadığını kastetmişti (İbnu'l-Arabi, 1990: 312). Bu kabul edilemez sözlerin sahibini muhatap alan Peygamber, ona göre daha doğru yolda olan onca alime niye görünmez? Gerçi Gülen'e göre bu imkândan hadis alimi Buhari (810-869) de faydalanmıştır (!) ancak o yine

8 "De ki: 'Ey Kitap Ehl-i Aramızda eşit olan bir söze gelin: Allah'tan başkasına kulluk etmeyelim, O'na hiçbir şeyi eş koşmayalım ve Allah'ı bırakıp birbirlerimizi Rabb edinmeyelim.' Eğer yüz çevirirlerse 'Şahit olun ki, biz Müslümanlarız!' deyin."

de hadis alimlerinin yoluna (sened kaydı) aykırı davranmamış “Artık senetlere gerek kalmadı, rüyamda ben sahih ve uydurma hadisleri Peygamber (s) ile görüşerek tespit ediyorum.” diyerek diğer muhaddislerden ayrı bir yol tutmamıştır. Gülen’in dediği doğru kabul edilirse İbnu’l-Arabi ve Buhari’ye nasıl itiraz edilebilir? Onların nakillerinin bazılarının doğru olmadığı nasıl söylenebilir? Tarihte bazı kişilerin Rasulullah’ın (s) vefatı sonrası onunla görüştiklerine dair nakiller doğru kabul edilince bu nakillerde bulunan ve FETÖ örgütlenme şemasında “kâinat imamı” şeklinde yer alan Gülen’in de Rasulullah (s) ile görüşmesine kapı aralanmaktadır.

Gülen, Rasulullah’ın (s) ruhaniyatıyla daima aramızda olduğunu söylemektedir. Aktardığına göre bazıları, Hz. Muhammed’in nuranileşen cismaniyetiyle aramızda olduğunu düşüncesindedir (2007, I: 80). Gülen, sözlerini şöyle sürdürür:

“İmam Suyuti yetmişden fazla⁹ bizzat Allah Rasulü ile açıktan görüştüğünü söyler. Evet o [Rasulullah], bizim anladığımız manada ölmemiş; sadece buud değiştirmiştir. Onun ölümünü herhangi bir insanın ölmesi gibi anlamak yanlış olur. Zira Kur’an, peygamberlik makamının iki derece aşağısında bulunan şehitlik mertebesine erenlere dahi ölü denilmemesini söylemektedir. Öyleyse bizim anladığımız manada ona ‘Öldü.’ demek nasıl mümkün olabilir! Evet, onun, sadece ayrı bir buuda geçtiğini söyleyebiliriz. Onun içindir ki bakışı o buudlara ulaşabilen insanlar, onu orada bizzat görüp müşahade edebilmektedirler.” (Gülen, 2007, I: 80).

Müfessir ve muhaddis Celâleddîn Süyûtî’nin (1445–1505), Peygamber (s) ile defalarca görüştüğünü ileri sürmesi nakliyle Gülen, kendisine tarihten bir destek bulmuş olabilir. Ancak ilim rüyalar üzerinden yürümez. Peygamber (s) bizim gibi beşer olduğuna göre ölümü de diğer insanlar gibi olmuştur. Nitekim ölümünün ardından çokça üzülen kızı Fatma’yı ya da değerli dostu Ebubekir’i ziyaret ve teskin ettiğine dair bir haber bize ulaşmamıştır. Ayrıca, şehitlik mertebesine ulaşanlara ölü denilmemesi¹⁰ ayrı, onların ölmemiş olmaları ayrı şeylerdir. Gülen’in dediği gibi Peygamber’in bulunduğu buuda (boyut) geçenler onu görebiliyorsa sözgelimi Hz. Ömer niye geçememiştir de Suyuti ya da Gülen ve çevresindeki bazı bayanlar hem de folklor, şarkı, şiir vs. içeren etkinliklerde¹¹ geçebilmişlerdir?

Bu araştırmamızda temel aldığımız 2007 tarihli *Sonsuz Nur* adlı eserinde Gülen’in, Peygamber’i (s) Türkiye’ye özelde de –muhtemelen cemaatini kastederek- “ışık süvarilerini” ziyarete davet etmektedir. Bu duası, bayan takipçilerinin Rasulullah’ı (s) gördüğüne dair videodaki¹² konuşmasından sonra olsa gerektir:

“Ey Masum Nebi! On dört asır evvel zuhur ettiğin gibi bir kere daha zuhur et. Arap’ın karanlık dünyasını aydınlattığın gibi dokuz asırdır dinine hizmet eden ve bu kudsî vazifenin bayraktarlığını yapan şu asil ve necip milletin iklimine de uğra, orayı da aydınlat! Ne olur atını mahmuzla, bir de bizim ülkemize gel! İnan ki yetişen ışık süvarileri artık seni yalnız

9 Aşağıda, 5 numaralı başlık altında belirttiğimiz gibi *Sonsuz Nur*’un üçüncü cildinde iki yerde (1994, III: 278, 350) Suyuti’nin Peygamber (s) ile yirmi sekiz defa yüz yüze görüştüğü aktarılmaktadır.

10 Mutezili müfessir Ebû Bekr Abdurrahmân b. Keysân el-Esamm (ö. 200/816), insanın öldüğünde ve arkasında güzel bir iz bıraktığında mecaz yoluyla onun için “Ölmedi aksine yaşıyor!” denildiğini belirtir (Mevsuatu Tefâsiri’l-Mutezile, 2007, I: 59).

11 <https://www.youtube.com/watch?v=y4o1zpWLe5I> 15.2.2017.

12 Bkz. 11 numaralı dipnot.

bırakmayacaktır. Senden görecekları tek bir işaret, tek bir tebessüm onların, bütün varlıklarını küçük görmelerine yetecektir.” (Gülen, 2007, I: 531).

Yukarıdaki ifadesinde, “Arap’ın karanlık dünyası” ile “asil ve necip millet” karşıtlığının dikkat çektiği Gülen’in bu duası, cemaat üyesi bayanların Peygamber’i (s) folklorlü, şarkılı etkinlikte gördüklerini söylemelerinden önceyse bu durumda Gülen Peygamber’in (s) hatırını kıramadığı kişi olmakta, camide, cihadda, din eğitiminde bulunan Müslümanları değil, dinen izahı zor faaliyetlerin yapıldığı ortamlardakileri ziyaret etmektedir! Bu araçsallaştırma yıllar önce bu çevreden olduğu izlenimi edindiğim bir öğretmenden duyduğum “Hocaefendi her gün rüyasında peygamberimizi görüyormuş.” iddiasının kabulünü oldukça kolaylaştırmaktadır. Çünkü bayan cemaat üyeleri Peygamber’i rahatlıkla görebiliyorsa cemaatin lideri kim bilir ne kadar sıklıkla görüşebiliyordur!¹³ Ayrıca Gülen’in “Senden görecekları tek bir işaret, tek bir tebessüm onların, bütün varlıklarını istihkar etmelerine yetecektir.” ifadesi de “Onu göremezseniz onun varisleri var.” yaklaşımı ile bir “adres gösterme” şeklini akla getirmektedir.

Gülen’in şu ifadeleri de “peygamberin araçsallaştırılmasına” iyi bir örnektir. O, “Ey ümit tomurcukları!” başlığı altında (2007, I: 218) –muhtemelen yakın çevresine hitaben- şöyle demektedir:

“İnşallah içinde bulunduğumuz karanlık günleri –ki çok çabuk geçeceğine inanıyorum- atlatarak o aydınlık çağları yine sizler ihya edeceksiniz. Yerin altındakiler de üstündekiler de sizden bunu beklemekte... ve bilhassa ruhaniyatıyla her zaman aranızda dolaşan... bazen siz hissetmeseniz görmeseniz de başınızı okşayıp, sırtınızı sıvazlayan Hz. Muhammed aleyhisselam o ümit dolu bakışlarıyla her çizgisi şefkat busesi tebessümleriyle sizden bunu beklemektedir (Gülen, 2007, I: 218).

Görüldüğü gibi Gülen, vefat ettiği kesinlik taşıyan son Peygamber’in (s), aslında ölmediği ve cemaat üyelerinin arasında dolaştığı fikrini yayararak, onları hedefleri doğrultusunda motive etmekte, cemaat üyelerine bir “seçkin topluluk” hissi vermektedir. Buna inanan bireylerin Müslümanların genelinden kendilerini ayrı hissetmeleri ve Gülen’in emirlerini, ümmetin genelinin maslahatına üstün tutmaları zor olmaz.

C. PEYGAMBER (S) HAKKINDAKİ AŞIRI YORUM ÖRNEKLERİ

Aşırı yorum, bir hitaptan ya da metinden çıkması mümkün olmayan anlamları içerir. Söz konusu Peygamber (s) olunca kastedilen aşırı yorum; onun hakkında ayetlerin söylemediği anlamları o ayetlere yüklemek, Peygamber’e nispet edilmiş ancak vahiyyle uyumlu olmayan rivayetlere dayanarak Peygamber hakkında aslı olmayan yaklaşımlar sergilemektir. Gülen’in eserlerindeki rasul algısında, -bir kısım dinî çevrelerde de değişik oranlarda görülen- “aşırı yorumlar” kendini belli etmekte ve Rasul (s), varmak istediği hedefler için “meşrulaştırıcı bir araç” görevi görmektedir. Bu bölümde Gülen’in ifadelerinden aşırı yorum örnekleri vereceğiz.

13 Gülen’in dolaylı yollardan kendisine abartılı değer katmasına bir örnek de şöyledir: Said Nursi’ye, kendisine niçin evlenmediği sorulunca “Ümmetin bunca dert ve ızdırabını düşünmekten evlenmeyi düşünmeye hiç vaktim ve fırsatım olmadı!” diye yanıt vermiştir. Gülen, “Zannediyorum bugün dünya da bu tür dertlileri beklemektedir.” (2007, I: 230) diyerek kendisinin beklenen kişi olduğunu ima etmektedir çünkü Nursi gibi o da evlenmemeyi tercih etmiştir. Aslında bu gibi yapmacık tavırlar, onun Said Nursi’yi de araçsallaştırdığının örneğidir. Onunki, koyduğu hedefleri takipçilerine yaptırabilmek için Nursi’nin halk arasında bilinen ve genel itibarıyla saygı gören kişiliğiyle kendini ayneleştirme çabasıdır.

1. Rahip Bahira tarafından rasul olacağı müjdelenen peygamber

Bahira'nın, Hz. Muhammed'in (s) peygamberlik öncesinde Suriye'de görüştüğü bir rahip olduğu rivayet edilir. Mustafa Fayda'nın verdiği bilgilere göre Ârâmî dilinde "seçilmiş" manasına gelen "*behîrâ*" kelimesini unvan olarak alan bu rahibin asıl adı Sergius'tur. Kaynaklarda Abdülkays kabilesine mensup olduğu zikredilmektedir. İbn Şihab ez-Zühri'ye (ö. 124/742) nispet edilen bir rivayete göre ise Teyma Yahudilerindedir. Sonradan Hristiyanlığı kabul etmiştir (1991, IV: 486). Hz. Muhammed'in (s) Bahira adlı bu rahip ile Şam bölgesinde karşılaşmasından söz eden Gülen, (Mekke'den Şam bölgesine giden) ticaret kervanının üzerinde bir bulut olduğunu ve bu bulutun sürekli kervanı takip ettiğini, kervan durunca durduğunu yürüyünce de harekete geçtiğini söylemektedir. Orada bulunan Bahira'ya göre Yahudiler Muhammed'in simasından onun son peygamber olduğunu anlayıp, ona kötülük düşünebilirler. Hz. Muhammed, Hatice'nin kervanının başında Şam'a ikinci defa gittiğinde 25 yaşındadır. Bahira onu görünce sevinir ve "Sen peygamber olacaksın. Keşke senin nübüvvetini ilan ettiğin güne yetişebilsem." der (Gülen, 2007, I: 53, 54).

Siyer kitaplarında yukarıdaki türden ifadelerin yer alması, ne o nakillerin ne de Gülen'in Rasul algısının doğru olduğunu gösterir. Onun naklettiği gibi risalet öncesinde Hz. Muhammed'i (s) bir bulut takip etseydi bu, Mekke'de büyük bir olay olurdu.¹⁴ Kendisi de Mekkeliler de Bahira'nın sözleri doğrultusunda bir peygamberlik beklentisi içine girerlerdi. Peygamber (s) ilk vahyi aldığına neye uğradığını şaşırmasın, Hz. Hatice de onu Varaka b. Nevfel'e yönlendirmektense "Zaten bu beklenen bir şeydi. Sakin ol." derdi. Fıkhü's-Sire yazarı Muhammed Gazali'ye göre Rahip Bahira olayı, Buda'nın ve Hz. İsa'nın düşmanları tarafından arandığını anlatan olaylarla benzerlik taşımakta olup (Sarmış, 2007, I: 56-58) kimi oryantalist ve Hristiyan din adamlarının, Hz. Muhammed'in (s) peygamberlik bilgilerini rahip Bahira'dan aldığı iddialarına hizmet etmekten başka bir işe yaramamaktadır.

2. Vücutunda rasul mührü bulunan peygamber

Gülen, tarihçi, dil ve ensab bilgini İbn Hişam'ın (ö. 833) *es-Siretu'n-Nebeviyye* adlı eserinden nakille Ebu Zer el-Gıfârî'nin (ö. 32/653) nübüvvet mührünü gördüğünü ve öptüğünü ifade etmektedir (2007, I: 62). Bu inancın önemli zaafı vardır. XX. yüzyılın önde gelen İslâm âlimlerinden Muhammed Hamidullah (ö. 2002), peygamberlik mührü" ile ilgili şu bilgileri vermektedir:

"Doğu Arabistan'da yaşayan Teymu'r-Rebâb kabilesine mensup Ebû Rimse et-Teymî'nin hikâyesi de oldukça ilginçtir. Kendisi İslâm'ı kabul etmek üzere Medine'ye gelmişti. Hekim olması dolayısıyla duyduğu merak, kendisini, Allah Resulünü ayırt etmede bir işaret olarak bilinen ve Rasulullah'ın iki omzu arasında yer alan mührü, bir tür tümör olabileceği düşüncesiyle incelemeye ve ameliyatla onu bulunduğu yerden çıkarmaya sevk etmişti. İbn Hanbel ve İbn Sa'd, Ebû Rimse'nin Resulullah'a (s) şöyle söylediğini naklederler: 'Ben tabipler ailesine mensup bir doktorum; benim babam da çok ünlü bir hekimdi. Vallahi insan

14 Gülen'e göre yine benzer şekilde Peygamber (s) daha doğarken adeta mucize eseri, diğer bebeklerden farklı olduğunu göstermiş, ağlamak yerine "Ümmetim!" demiştir ve mahşerde de yine öyle diyecektir. Onun bütün derdi ümmetidir." (2007, I: 105, 617). Acaba neden o dönemde hiç kimse "Bu ümmet neyin nesidir?" diye merak etmemiş ve peygamberliğin gelmesi öncesindeki 40 yıl boyunca bir daha da gündeme gelmemiştir?

vücudundaki hiçbir kan damarı ve kemik bizim için meçhul değildir. Omuzundaki şu hastalığı bana bir göster: çıkıntılı bir yumru (sal'a) söz konusu ise onu kesip yerinden çıkarır ve ilâçla tedavi ederim.' Tabii ki Rasulullah bu ameliyata razı olmamıştır." (Hamidullah, II: 803).

Rasulullah'ın (s) sırtında var olduğu söylenen mührün Ebû Rimse tarafından mucizevi değil, tbbî müdahale gerektiren bir şey olarak görülmesi ve Rasulullah'ın (s) da ona "Peygamberin mührüne hastalık denip de mühür yerinden alınır mı hiç? O nasıl teklif? Peygamberlik mührüne nasıl hakaret edersin?" dediğine dair bize bir bilgi ulaşmaması da dikkat çekicidir.

3. Varlığın esası ve zaafıtan korunmuş peygamber

Gülen'e göre Rasul (s), nebilerin sultanı, efendisi ve bütün varlığın yaratılış gayesi, varlığın ilk mâyesi olan gerçek nurun sahibidir (2007, I: 528). Ayrıca Meryem'e gönderilen ruh (Meryem, 19: 17), Hz. Muhammed olabilir.¹⁵ Gülen'in bu yaklaşımının; son peygamber Hz. Muhammed'in, İsa'nın babası olabileceğini akla getirdiği söylene de (DİB, 2016: 44) bu, doğru değildir çünkü bu iddiada bulunulduğunda o ruhun Cebrail olduğu varsayılmakta, bu durumda da Meryem'e "tam bir insan gibi görünen" Cebrail'in, Hz. İsa'nın babası olduğu akla gelmektedir ki Kur'an, böylesi bir yaklaşımı da desteklemez.

Gülen Peygamber'in (s) her türlü zaafıtan korunmuş bir nebi olduğunu ileri sürmektedir (2007, I: 557). Hâlbuki insan nişyan (unutma) ile maluldür. Allah, Peygamber'i (s) uyarırken bu gerçeğe şöyle dikkat çekmektedir: "Ayetlerimiz hakkında (alaylı) konuşmaya dalanları gördüğün zaman, ondan başka bir söze geçinceye kadar artık onlardan yüz çevir. Ama şeytan sana unutturursa hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğuyla beraber oturma." (Enam, 6: 68). Peygamber, bizim gibi bir insandı. O, kendisine indirilen ayetleri korumak ve insanlara ulaştırmakla mükellefti. Allah onu bu konularda korumuşsa da diğer konularda "Onun imtihan edilmesi söz konusu değildi." denemez. Allah, olur da Peygamber (s) unuttur ve ayetlerle alay edenlerle otursa hatırladığı zaman zalim topluluktan ayrılması gerektiğini belirtti (Mukatil, h. 1423, I: 567). Zaten o, Allah'tan bağışlanma talebinde bulunmaktan asla geri durmazdı.

4. Allah ile doğrudan görüşen peygamber

Sadece iki ayette geçen "Ey Rasul!" (Maide, 5: 41, 67) hitabına Kur'an'da yer verilmesi ancak "Ya Ahmed/Ya Muhammed/Ya Mustafa/Ya Mahmud" hitaplarına yer verilmemesinden hareketle Gülen, şöyle bir çıkarımda bulunmaktadır:

"Evet, bu gibi beyanlardan anlaşıldığı üzere Allah, onu karşısına alıyor ve onunla yüz yüze konuşuyor. Nitekim bazı muhakkıkın, efendimizin miraçta cenab-ı Hak ile fiilen böyle konuştuğunu söylemektedirler. Nasıl diğer vahiyleri bazen perdeler ardından fakat yine bizzat Cenab-ı Hak'tan telakki etmiştir. Öyle de miraçta bu iş doğrudan doğruya bizzat görüşerek olmuştur. Allah Rasülü, Rabbini, Malikini ve Halikını bizzat görmek üzere semalar ötesine davet edilmiştir." (Gülen, 2007: I: 255, 453)

Gülen'in dediği gibi Kur'an'da Hz. Muhammed'e "Ey Rasul!" denilmesi, ona verilen

15 Gülen'in, *Kur'an'dan İdrake Yanşıyanlar* adlı eserinin 247-248. sayfalarında, ayetteki "ruh"un Hz. Muhammed olmasının muhtemel olduğunu ve ihtimallerin delillerle desteklenene kadar kesinlik ifade etmediğini söylediği nakledilir (Sarmış, 2007, II: 210).

değeri gösterse de bu değer in doğal sonucu Hz. Muhammed'in Allah ile doğrudan görüşmesi değıldir. Zaten Allah herhangi bir kuluyla doğrudan görüşmediğini söyler (Şûra, 42: 51).

5. Kâinatın efendisi ve aramızda dolaşan peygamber

Gülen'e göre Peygamber (s), kâinatın efendisi ve son peygamberdir (2007, I: 588). Son peygamberin, alemlere rahmet olarak gönderildiğı doğrudur (Enbiya, 21: 107) fakat bu, onu evrenin efendisi yapmaz. Her yarattığını koruyup gözet en Rabbimizdir. Kur'an, hiçbir peygamberin "kâinatın efendisi" olduğunu ifade etmediğine göre Gülen'in bu ifadesi, bir aşırı yorum örneğidir. Zaten bu tür yorumlar, Rasulullah zamanında da ortaya çıkmış, Ebu Davud'un Sünen'inde 4672 numaralı hadiste aktarıldığına göre "Ey insanların en hayırlısı!" diye hitap eden birisine Rasulullah, "O dediğ in İbrahim'dir." şeklinde yanıt vermiştir (IV: 812).

Rasulullah'ın halen hayatta olduğu ve aramızda dolaştığı tezini ispata çalışan Celeleddin Suyutî'nin (1445-1505) (İslamoğlu, 2001: 23), Rasulullah ile yüz yüze yirmi sekiz defa görüştüğ ünü aktaran Gülen (1994, III: 278, 350) ş unları söylemektedir:

"Samimi bir kalp, nerede Hz. Muhammed derse tıpkı bir televizyon ekranı gibi onun ruh aynasına Hz. Muhammed Mustafa tecelli eder ve 'Nedir istediğ in söyle?' der. Evet o, hadisinin sünnetinin takrir edildiğ i, halkalar teşkilıyla¹⁶ müzakere olunduğ u her yerde ruhen hazır dır." (1994, III: 313).

Yukarıdaki yaklaşımda, Rasulullah'ın getirdiğ i kitap, sergilediğ i örneklikten ziyade onun aramızda dolaşması gündeme getirilmektedir. Bizim gibi bir insan olan ve vefat eden peygamber, bu yoruma göre aynı anda -ruhen de olsa- birçok yerde bulunabilmekte ve değışik dillere sahip Müslümanlarla diyaloga geçmektedir. Hâlbuki "her yerde hazır ve nazır olmak" Allah için söz konusu olabilir. Ayrıca bu nakilde bulunan kimse "gerekli gördüğ ünde farzları (başörtüsünü çıkarma vs.) terk ettirerek dini yayma(!) gayretinde olan ve bunu da takipçilerine kabul ettirmeyi başaran" biri olunca o kimsenin pratiklerini sorgulanamaz ve karşı çıkmak bir hayli zorlaşır. Peygamber hakkındaki bu tür aşırı yorumlar farklı şekillerde de olsa tarihte de görülmüş, Buhari ş erhedenlerden Bedruddin Ayni (ö. 1451), Peygamber'in (s) yeryüzündeki bütün dilleri bildiğ ini belirtmiştir (İslamoğlu, 2001: 82).

6. İmtihansız bir yaşam süren peygamber

Gülen, Peygamber'in (s) adeta imtihansız bir hayat yaşadığını düşünmektedir. Çünkü onun şeytanın vesveselerinden etkilenmek gibi bir durumu yoktur, istese de bunu yapamaz:

"Fitratı, vazifesiyle bütünleşmiş ve her şeyiyle peygamberane idi. Sadrı açılarak şeytanın ve nefsin payı her ne ise o çıkarılmıştı ve artık fitrat-ı beşeriye ve tabiatın, onun nurlu nübüvvet hayatına müdahaleleri söz konusu değıldi." (Gülen, 1994, III: 381-382).

Kur'an, "Biz senin göğsünü açmadık mı? Üzerinden yükünü atmadık mı?" (İnşirah, 94: 1-2) diyerek Rasulullah'ın "sadrının açılmasından" söz etse de bu, Gülen'in ileri sürdüğ ü gibi

¹⁶ "Halkalar teşkilıyla müzakere olunduğ u her yerde" ifadesinin, FETÖ'nün örgütlenme şekline bir vurgu ve tasdiki içerdiğ i söylenebilir.

“Peygamber’in (s) kalbinden şeytanın ve nefsin payının çıkarılması” değildir. Şureyh İbn Ubeyd el-Hadrami’nin ayette geçen “*yükünü atmadık mı*” ifadesine, Peygamber’in (s) günahlarının bağışlanması anlamını verdiği nakledilmektedir (İbn Ebi Hatim, h. 419, X: 3445). Zorluklara karşı iç ferahlığı ve rahatlığı nimetini, son peygamber öncesinde Hz. Musa da istemişti: “*Dedi ki: ‘Rabbim! Benim göğsüme aç.’*” (Taha, 20: 25). Ayetteki göğsün açılmasından kastedilen şey, kalbin genişletilmesi (Râzî, h. 1420, XXII: 29) yani ferahlatılmasıdır.

Gülen’in yukarıdaki sözünde “beşer fitratının” peygamberlik döneminde müdahalesinin söz konusu olamayacağı söylemesi de bir aşırı yorum örneğidir. Bu sözleri Kur’an desteklemez: “*Biz senden önce hiçbir elçi veya peygamber göndermedik ki o (bir şey) arzulasıyorsa şeytan onun arzulasına bir (fitne) karıştırmış olmasın. Allah şeytanın karıştırdığını giderir; sonra Allah kendi ayetlerini sağlamlaştırır. Allah bilendir, hakimdir.*” (Hac, 22: 52). Şeytan ona Kur’an okurken bile vesvese verir (Mâtürîdî, 2005, VII: 431). Peygamber (s) de herkes gibi şeytanın saptırmalarına karşı mücadele vermektedir. Onun inananlardan farkı, bu mücadele de örnek bir başarıya imza atmasıdır.

7. Her söylediği din kabul edilen peygamber

Gülen, Rasulullah’ın söylediği her şeyin din olduğu düşüncesindedir (1994, III: 382). O, hiçbir sözünde gerçek dışı konuşmamış aksine hep ilahi mesajlarla konuşmuş, vahyin tercümanlığını yapmıştır (2007, I: 134). Gülen böyle dese de bu iddiasına uygun olmayan bir sahabe uygulaması aktarmakta ve onların yaptığını “içtihat” diyerek hafifletmektedir. Hâlbuki bir şey “din” ise orada içtihat olmaz:

“Allah Rasülü’nün irtihalinden birkaç gün önceydi ki hastalığının ağırlığına rağmen ümmetinin selameti adına, ‘Bana bir kalem kâğıt getirin veya defter gibi bir şey getirin. Size bir şey yazayım da benden sonra dalalete düşmeyin.’ buyurdular. Bunu söylediklerinde ıstırapları çok fazlaydı. O esnada Hz. Ömer, ‘Elimizde Allah’ın kitabı var. O bize yeter.’ dedi ve bu bir sahabe içtihadıydı.” (Gülen, 1994, III: 383).

Müslim’deki 2363 numaralı hadiste, ağaçların aşılması konusunda olduğu gibi Rasulullah bile her dediğinin din olduğunu söylemezdi (IV: 6381). Gülen’in ileri sürdüğü gibi Rasulullah’ın her söylediği din olsaydı sahabe “Ey Allah’ın elçisi! Bu sözün vahiy mi yoksa kendi görüşün mü?” diye sormazlar ve istişarelerinde ona alternatif sunmazlardı.

8. Uygulamaları Kur’an gibi korunmuş peygamber

Tabiat, davranış (Firuzâbâdî, 1995: 1088) ve yol (Rağıb, ts., 245) anlamlarına gelen sünnet; İslam şeriatında, Kur’anın uygulaması olarak Peygamberin (s) emrettiği, yasakladığı, Kur’an’ın değinmediği konularda davet ettiği şeylerdir (Şemsuddin, 2003: 406), muhaddislerce –özellikle sonraki dönem muhaddislerince- hadis ve sünnetin birbirlerinin yerine kullanılan iki kelime olduğu kabul edilmişse de (Salih, 1988: 1) sünnet, İslami terminolojide Peygamber’in (s) vahyi uygulamaya koymasına, hadis ise onun sözlü ifadelerine denir. Gülen sünnetin Kur’an gibi korunduğunu ileri sürmektedir:

“İslam’ın iki muhteşem, temel esaslarından biri olarak sünnet-i seniyye, *“Şüphesiz zikri (Kur’an’ı) biz indirdik ve onun koruyucuları da elbette biziz.”* (Hicr, 15: 9) ayeti cilesinin kapsamlı anlamına dahil olarak Kur’an’la birlikte tespit edilmiş, yazılmış, ezberlenmiş ve hiçbir tağyir ve tebdile uğramadan günümüze kadar da gelmiştir.” (Gülen, 1994, III: 313).

İlk dönem müfessirlerinden Mukatil b. Süleyman’ın (ö. 150/767) eserinde, yukarıdaki ayette geçen *“zikr”*, tahrif ve tebdilden uzak tutulan (h. 1423, V: 241), bâtilin eklenmediği, hüküm, hadler ve farzlar türünden herhangi bir unsurun eksiltildiği Kur’an (Taberi, 2000, XVII: 68) iken Gülen, sünnetin de ayetteki *“zikr”*in kapsamında olduğunu ileri sürmektedir. Hâlbuki, hicret sonrası ilk yıllara kadar Kur’an ile karışmaması için Rasulullah’ın (s) sünnet/hadis yazımını yasakladığı bilinmektedir (Sarmış, 2007, I: 254) Ayrıca Kur’an lafzen, hadisler ise çok büyük oranda anlam olarak nakledilmiştir. Bu durumda Gülen’in yaptığı gibi onun hiçbir tağyir ve tebdile uğramadığı da bir aşırı yorum örneğidir.

9. Günah işlemeyen ve hata etmeyen peygamber

İslami literatürde, peygamberlerin günah işlememeleri “masumiyet” kelimesiyle ifade edilir. Bu nitelik ile peygamberlere özel olduğu ve günah işleme gücü kendilerinden alınmadığı halde Allah tarafından günahlardan, halkın gözünde değerlerini düşürecek şeylerden korunmuş oldukları ifade edilir (Bulut, 1991: 26).

Gülen’e göre muharref kitapların hezeyan denebilecek birkaç sözü istisna edilecek olursa zaten peygamberlere günah isnat eden yoktur. Peygamberlere isnat edilen zelle ve hatalar, hiçbir zaman bizim anladığımız anlamda günah değildir (2007, I: 463, 491). Âdem, konulan yasağa aykırı hareket etmişse de onun yasağı çiğnemesi kasıtlı ve azimli değildir. Âdem’in yaptığı unutmada gerçekleşmişse onun günaha girdiğine nasıl hükmedilecektir (2007, I: 485, 487)? Gülen’e göre Hz. Nuh’un ettiği dua ile Hz. Âdem’in duası ve yalvarışı arasında benzerlik vardır. İkisi de hata ettiklerini anlayınca Rabb’e yönelmiş ve aynı hava, aynı üslup ve aynı edayla dua etmişlerdir (2007, I: 494). Gülen’in kastettiği Nuh’un duasına dair ayet şöyledir: *“O da ‘Ey Rabbim! Hakkında bilgim olmayan bir şeyi senden istemekten sana sığınırım. Eğer sen beni bağışlamaz ve bana rahmet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum.’ dedi.”* (Hud, 11: 47). Âdem’in duası da şu şekildedir: *“Ey Rabbimiz! Biz kendimize haksızlık ettik. Sen bizi bağışlamaz ve bize rahmet etmezsen muhakkak ki zarar edenlerden oluruz.’ dediler.”* (Araf, 7: 23). Hz. Nuh’un, oğlu boğulurken Allah’a, onu kurtarması için yalvardığını düşünen Gülen’in (2007, I: 492) zannettiği gibi Hz. Nuh’un duası oğlunun boğulanlardan olmaması için değildi. Onun duası, oğlunun boğulmasından sonradır. Dolayısıyla duası, inkârcı oğlunun ahirette kurtulanlardan olması talebini (ona şefaât etmeyi) içermektedir. Allah, Hz. Nuh’a bu tavrından dolayı *“O halde, hakkında kesin bilinmeyen bir şeyi benden isteme. Cahilce bir davranışta bulunmayasın diye sana öğüt veriyorum.”* (Hud, 11: 46) diyerek uyarmış, Hz. Nuh da bunun ardından yukarıdaki duayı etmiştir. Hz. Âdem’e gelince o, kendisine konulan yasağı unutmasının ardından kendisine zulmettiğinin farkına varıp tövbe etmekte ve “Allah affeder, bilerek olmadı zaten.” dememektedir. Zaten Âdem, unutarak yaptığından dolayı cennetten çıkarılmış olmasa gerektir. Onun unutmaması, yasağı “göz ardı etme” anlamında bir unutmadır. Gülen, her iki peygamberin de hata ettiğini söylemektedir ancak onun yaptığı gibi günah yerine hata deyince problem yine çözülmüş olmamaktadır. Çünkü Kur’an’da hata, Türkçe’deki gibi basit bir anlama sahip değildir: *“Kim bir hata yapar veya günah işler de sonra onu suçsuz birinin üzerine atarsa büyük bir iftira ve apaçık bir günah yükünü yüklenmiş olur.”* (Nisa, 4:

112). Taberi'ye göre bu ayetteki hata günah demektir (2000, IX: 197). Bazılarına göre de ayetteki hata ve günah kelimeleri aynı anlamdadır (İbn Atiyye, h. 1422, II: 111).

Gülen'e göre peygamberlerin günah işleme olasılığı yoktur:

"Hiçbir peygamber günah işlememiş ve hepsi de bütün hareket ve davranışlarında en güzel, en mükemmel bir hayat yaşamış ve hayatlarını hep aynı istikamette geçirmişlerdir." (2007: I: 458). Peygamberlerin masumiyet ve günahsızlıkları, onlarda fitrat ve yaratılış haline gelmiş ve adeta günahsızlık onların yapılarının bir buudu olmuştur. Ayın yüzünde, güneşin bağrında bir kısım siyah lekeler bulunabilir fakat bir nebinin ruhunda, günahın gölgesi dahi misafir olamaz (Gülen, 2007: I: 459-460). Hiçbir günahta hatta en ufağında dahi Allah'ın rızası ve hoşnutluğu yoktur. Kendisi Allah'ın rızasından mahrum bir kimse, nasıl başkalarını O'nun rızasına kavuşturacak ki? Bu katiyen mümkün değildir. Öyleyse peygamberlerin günah işlemeleri de mümkün değildir. Bazı peygamberlere isnat edilen sürçme ve hatalar ise evvela günah değildir; ikinci olarak da onların bu sürçmeleri, peygamberliklerinden evvel vuku bulmuştur. Her iki durumda da peygamber, peygamber olarak masumdur. Hem 'zellât' dediğimiz sürçmeler, onların makam ve durumlarıyla alakalıdır." (Gülen, 2007, I: 461-462).

Günah işleme açısından Gülen'e göre son peygamberin durumu da farklı değildir:

"Hiç imkân ve ihtimal var mı ki [Hz. Muhammed] günah işlesin, inhiraf etsin, çizgisini kaybetsin! Sonsuz defa hâşâ!" (2007, I: 590).

Her ne kadar peygamberlerin takvaları tartışılmaz ise de onların, yeryüzünde melek gibi oldukları, Kur'an tarafından ifade edilmez. Aksine son peygambere şöyle söylenir: "*Rabbini överek tesbih et, O'ndan bağışlanmanı dile çünkü O, tövbeleri çok kabul edendir.*" (Nasr, 110: 3). Peygamberlerin örnekliliği belki de hiç günah işlememekte değil, günahta ısrar etmemektedir: "*Bil ki Allah'tan başka ilah yoktur ve kendi günahın için de mümin erkekler ve mümin kadınlar için de bağışlanma dile. Allah dönüp dolaştığınız yeri de barındığınız yeri de bilir.*" (Muhammed, 47: 19). Bu ayette Peygamber'in (s) günahından ve onun için bağışlanma dilemesinden söz edilmektedir. Ne var ki Allah onun tüm günahlarını affedecektir (Fetih, 48: 2).

Kur'an-ı Kerim'de, doğrudan Rasulullah'a (s) yönelik bazı uyarılar vardır. Gülen bu uyarılar hakkında şöyle demektedir:

"Bu ikazlar, zahiren onun masumiyetine ve günahsızlığına dokunuyor gibi görünür. Bazı kimseler, 'Hata olmadan böyle ikaz olmaz.' diye düşünebilirler. Hâlbuki (ısrarla söylediğimiz gibi), bu ikazlar, katiyen bir hata ve günaha matuf varit olmamışlardır. İhtimal Efendimiz'e bazı içtihatlarında en güzel dururken güzeli tercih etmesinin, onun gibi en güzelin temsilcisine düşmeyeceği dersi verilmiş, ikaz edilmiş ve hatırlatılmıştır." (Gülen, 2007, I: 531).

Gülen, peygamber anlayışı gereği, meseleyi biraz basite almaktadır. Sözgelimi, "*Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını gözeterek Allah'ın sana helal kıldığı şeyi niçin kendine haram ediyorsun? Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir.*" (Tahrim, 66: 1) ayetinde güzel olan şey, Hz. Muhammed'in (s) helal olanı haram kılması, daha güzel olanı ise "helal olanı haram kılması" mıdır?

Kur'an'da, Peygamber'e (s) yönelik az sayıda eleştirinin varlığına rağmen Gülen, o ifadeleri, kurguladığı peygamber anlayışıyla uyumlu hale getirme çabasıdır. Bunun bir örneği de Bedir savaşına dair ayetlerde görülmektedir. Bu savaşta esirlerin öldürülmesi için pek çok neden olmasına rağmen, esirlerin fidye karşılığı bırakılmalarına karar verilmişti (Hamidullah, ts.: 44): *"Bir Peygamber'e yeryüzünde kesin galibiyet sağlamadan esir almak yaraşmaz. Siz dünya varlığını istiyorsunuz Allah ise (sizin için) ahireti istiyor. Allah yücedir, hakimdir. Eğer Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı aldıklarınızdan dolayı size büyük bir azap dokunurdu. Ganimet olarak ele geçirdiklerinizden helal ve temiz olarak yiymen ve Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah bağışlayıcıdır, rahmet edicidir."* (Enfal 8: 67-69). Bu ayetler hakkında Gülen şöyle demektedir:

"Evet, ortada bir tasarruf var; bu daha iyi de olabilirdi. Yani sizin yaptığınız hasen ise bir de bu işin ahseni var. Allah (celle celaluhu) da işte onu istemektedir." (Gülen, 2007, I: 533). Nihayet Allah Rasulü, o güne kadarki genel tavrı, yüce ahlakından kaynaklanan mülayemeti ve affediciliğiyle karar verdi. "Ortada (Bedir esirleri) günah veya hata yoktu. Allah Rasulu, hep güzeller arasında dolaşıyordu." (Gülen, 2007, I: 538, 539).

Allah, Gülen'in belirttiği ayet grubunda, Hz. Muhammed'e ve savaşa katılan müminlere eleştiri niteliğinde, *"Siz dünya varlığını istiyorsunuz"* ve *"Allah'ın daha önce verilmiş bir hükmü olmasaydı aldıklarınızdan dolayı size büyük bir azap dokunurdu."* derken ayetteki eleştiri konusu nasıl "hasen (güzel)" kapsamında görülebilir? Lut kavmine azabın geleceğini öğrenen İbrahim, meleklele tartışmaya girince Allah'ın, *"Şüphesiz İbrahim çok yumuşak huylu, çok içli ve kendini Allah'a vermiş biriydi."* (Hud, 11: 75) demesi dikkate alındığında akla şu iki soru gelir: Gülen'in yaptığı gibi Bedir'de esir alma eyleminde peygamberin tavrı, niçin mülayim oluşuna bağlanmamıştır? Neden müminlerin dünya malını istediklerinden ve ilahî yasa gereği azabın başlarına gelmediğinden söz edilmiştir? Hatasız peygamber algısı, Gülen'i aşırı yorumlara yönlendirmektedir. O, savaş ortamı ile değil tebliğ ortamıyla ilgili iki Mekki surenin iki ayetini (Hicr, 15: 85; Nahl, 16: 125) de Bedir'de müşriklerin esir edilmesine delil getirmektedir (2007, I: 534). Hâlbuki savaş ortamıyla tebliğ ortamı arasındaki fark nettir. Dolayısıyla bu tarz bir yorum aşırıya kaçmaktadır.

10. Yüzünü eksitme ihtimali olmayan peygamber

Abese suresi girişinde üç kişiden söz edilir. Biri dine mesafeli bir kimse, diğeri dine ilgili (görme engelli) ve sonuncusu da Rasulullah'tır (s). Yaygın anlama biçimine göre, bu ayetler bağlamında "yüzünü eksittiği" (Abese, 80: 1) söylenen kişi, gözü görmeyen ama dine ilgili kimseden ziyade ileri gelenlerden olup dine mesafeli kişiye eğilim gösteren Peygamber'dir (s). Bu olayda Rasulullah'a yapılan eleştiriye kabul etmeyen Gülen şu yorumlarda bulunur:

"Allah Rasulü, şayet yüzünü eksitmiş ve yüz çevirmişse (şartlı söylüyorum) en az on tane meşru mazerete sahipti. Kim bilir belki de gelen âmâ, münafıklardandır ve Allah Rasulü de onun nifakını bilmekteydi. İrşad talebinde samimi olmadığı ve yapılmakta olan bir irşada mani olduğu için de Allah Rasulü, yüzünü eksitmiş ve ondan yüz çevirmişti ki bu da gayet normal bir hareket idi (Gülen, 2007, I: 549, 550). *"Yüzünü eksitti."* (Müddessir, 74: 22) gibi bir tabiri Kur'an, bir yerde kâfir için kullanırken diğerk yerde nasıl olur da Allah Rasulü için kullanır? O Allah Rasulü ki daima mütebessimdir ve dudagından tebessüm hiç eksik olmamıştır." (Gülen, 2007, I: 551).

Yüz ekşitme fiili neye karşı yapıldıysa ona göre anlam kazanır. İnkârcı kişinin dine eğilimli kişiye karşı yüz ekşitmesi de -yaygın tefsir biçimi esas alındığında- Rasulullah'ın (s) dini öğrenmek isteyen görme engelli kişiye yüz ekşitmesi de doğru değildir. Yine müşrikler dinden yüz çeviriyorlar diye Rasulullah'a (s) yönelik "*Cahillerden yüz çevir!*" (Araf, 7: 199) emri de ona yakıştırılmayıp tevil mi edilecek? Benzer şekilde Firavun Musa konusunda adamlarıyla istişare ediyor (Şuara, 26: 35) diye "Müminler istişare edemezler." denebilir mi? Ek olarak Rasul (s), nasıl sürekli mütebessim olsun? Gülen, Rasulullah'ı aşırı yüceltirim derken üzüntüde ve kederde bile Rasulullah'ın tebessüm ettiğini iddia eder duruma gelmektedir. Ayrıca onun delil getirme biçimi kabul edilebilir tarzda da değildir.

Yukarıda ele aldığımız ayetin (Abese, 80: 1) ikinci kelimesi olan "*tevellâ (تَوَلَّى)*" fiili için de durumun farklı olmadığını söyleyen Gülen, Kur'an'ın bu ifadeyi Firavun için kullandığını söylemektedir. Ona göre bu fiil, sadece Firavun için kullanılmamış olsa da Kur'an'ın bu üslupla yaklaşımı, hep Firavunlar için olmuştur (Gülen, 2007, I: 551). Hâlbuki "*tevellâ*" fiili, Salih (Araf, 7: 69) ve Şuayb'ın (Araf, 7: 93) kavimlerinden, Yakup peygamberin oğullarından (Yusuf, 12: 84) yüz çevirdiğini ifade eden ayetlerde de kullanılmıştır. Bu peygamberler, yaptıklarından dolayı kınanmamışlarsa son peygamber için böyle bir fiil, Kur'an'da niçin kullanılmamış olsun? En azından Yakup peygamberin oğullarının inkârcı olduğuna dair bir bilginiz de yoktur. Yüz çevirme fiilinin kötü oluşu konuya göre değişir. Peygamber (s) de dini öğrenmek amacıyla yanına gelenin konumundan dolayı ondan yüz çevirmiş ise yanlış yapmış ve vahiy yoluyla eleştirilmiş olabilir.

"Surat astı (عيس)" ve "yüz çevirdi (تولى)" fiillerinin failinin Peygamber değil, kâfir kimse olduğuna dair Gülen'in aktardığı (2007, I: 551) bir görüş de şöyledir:

"Kör gibi gelmiş, Efendimiz'e karşı yüzünü ekşitmiş, sonra da çekip gitmiştir ki enbiya-i izamın ismetlerinin tercih ettiriciliği de nazara alınarak buna da 'muhtemel' denebilir. Ve aslında rivayet açısından bu düşünceyi nakzedecek bir rivayet de bilmiyorum. Siyak ve sibaka da mana uygun düştükten sonra bu mana melhuz olmaması için bir sebep yok." (Gülen, 2007, I: 552).

Yukarıdaki yaklaşıma göre gelen kimse, mecazen kördür. Peygamber'e karşı yüzünü ekşiten de odur. Toplam iki kişiden (inkârcı ve Rasulullah) söz eden bu yaklaşım, konuyla ilgili ayetleri göz ardı etmektedir: "*(Peygamber), âmânın kendisine gelmesinden ötürü yüzünü ekşitti ve çevirdi. (Resûlüm! onun halini) sana kim bildirdi! Belki o temizlenecek yahut öğüt alacak da o öğüt ona fayda verecek. Kendini (sana) muhtaç görmeyene gelince sen ona yöneliyorsun. Oysaki onun temizlenip arınmasından sen sorumlu değilsin. Fakat koşarak ve (Allah'tan) korkarak sana gelenle de ilgilenmiyorsun.*" (Abese, 80: 1-10). Ayetlerden anlaşıldığı gibi söz konusu ortamda en az üç kişi vardır ve ayetlerde, tebliğ edilecek kişilerde öncelik sırasında yapılan bir yanlışa dikkat çekilmektedir.

11. Vefatının ardından da insanları işitebilen peygamber

Gülen, "Şefaata ya Rasulallah!" hitabını da namazlarda okunan et-tehiyyâtu duasını da Peygamber'in (s), müminleri duyduğuna kanıt olarak göstermektedir:

"Allah Rasulü büyük günah işleyenlere şefaata edecektir. Biz de daha buradayken ona

adres bırakıyor, bize de şefaathetmesini istiyoruz. İçinizde böyle bir talebi olmayacak birinin varlığını düşünemiyorum. Öyleyse herkes, ona şimdiden dehalet edip adres bırakmalıdır. Bu müracaatı onun duyacağından da kimsenin zerre kadar şüphesi olmasın. Görmüyor musunuz ki namazda tahiyat okurken es-selamu aleyke eyyühennebiyyu ve rahmetullahi ve berekatuh diyor ve doğrudan ona hitap ediyoruz. O duymasa ona hitap edilir mi? Demek ki duyuyor ve Cenab-ı Hak da bizim, namazda ona doğru selam vermemizi istiyor.” (Gülen, 2007, I: 587-588).

Peygamber'in (s) vefat etmiş olması, ona dair hitapları “haber” haline getirir. Artık doğrudan muhataplık kalmamıştır. Devam ediyor desek sözgelimi Kur'an'daki “*Ey Musa!*” (Kasas, 28: 31) ya da “*Ey peygamber hanımları!*” (Ahzab, 33: 30) hitabından dolayı Musa'nın da Peygamber'in (s) hanımlarının da bizi duyduğunu düşünmemiz gerekir. Bu ve benzeri hitaplardan dolayı hiç kimse, Hz. Musa'nın ya da peygamber eşlerinin yaşadığı iddiasında bulunmamaktadır.

12. Ahirette en önde olacak peygamber

Gülen aşırı yorumlarında, bazen önce bir iddiada bulunmakta ardından da o iddiasını temel alıp bir yargıda bulunmaktadır:

“O Sultanu'r-Rusul, niçin hem ahirette hem dünyada hem bizim önümüzde hem de meleklerin ve nebilerin önünde bulunmasın? Bulunuyor ve bulunacaktır da.” (Gülen, 2007, I: 81).

Allah, ahiret gününde nebilerin de hesaba çekileceğini söylemekte (Araf, 7: 6) ve herhangi birinin orada en önde bulunacağına dair “net bir vurguda” bulunmamaktadır. Ancak Gülen önce “Neden olmasın?” demekte ardından da kesin bir yargı belirterek son peygamberin; müminlerin,¹⁷ meleklerin ve nebilerin önünde yer alacağını söylemektedir. Bu da düşüncüyü şekillendirme konusunda kabul edilemeyecek bir yoldur. Gülen'in gayb ile ilgili yukarıda belirttiği yargı ondaki şu yanlış anlayıştan da kaynaklanıyor olabilir:

“Ümmet arasında bir kısım yetişkin kimseler dahi keramet olarak gayba muttali olabilirler. Nitekim Allah Rasulu, ‘Benim ümmetim arasında bir kısım mühlhemun¹⁸ vardır’ buyurlurlar ki Allah'ın ilhamına mazhar insanlar demektir.” (Gülen, 2007, I: 137).

Gülen'in naklettiği hadis, “kendisine ilham edilenler” olduğunu ifade etmekteyse de bu ilhamın gaybî bilgileri de içerdiği net değildir. Aksine Allah, gaybî bilgileri peygamberler dışında kimseye vermeyeceğini Kur'an'da açıkça bildirmektedir: “*O, gaybî bilendir. Kendi gaybını kimseye açmaz. Ancak elçilerinden hoşnut oldukları müstesna. Çünkü O, bunun önüne ve arkasına gözetleyiciler koyar.*” (Cin, 72: 26-27).

17 Gülen'in “bizim önümüzde” derken müminleri kastettiği iyimser yorumdur çünkü hareketi için belirlediği yöntem ümmet değil, “cemaat” merkezlidir. Siyasi arenada dindar insanların etkili olmadığı dönemlerde, özellikle de 28 Şubat sürecinde, “dindar çevrelerden uzak” durması hatta onlarla birlikte görünmemek için elinden geleni yapması, “bizim önümüzde” ifadesinden, kendisini ve takipçilerini kastettiği ihtimalini güçlendirmektedir.

18 Kendisine ilham edilenler.

Sonuç ve öneriler

Gülen'in anladığı ve anlattığı din anlayışına göre Rasulullah (s), vefatının ardından insanlar arasında dolaşmakta ve bu, takipçileri tarafından da görülmektedir. Bu anlayışa göre Peygamber (s), nereyi ziyaret ediyorsa orada bulunanlar daha değerli Müslümanlar olarak addedilmekte, takdim edilmekte ve bu kanıtlanamaz iddia, Gülen'in söyleminin ve eylemlerinin katalizörü olmaktadır.

Gülen'in peygamber algısında yanlış ve aşırı yorum örnekleri mevcuttur. Rasulullah'ı beşer tabiatından soyutlama eğilimi net olarak ortadadır. Onun anlattığı peygamber neredeyse evrenin merkezindedir.

Gülen'in din anlayışında araçsallaştırma ve Peygamber'i (s) aşırı yüceltmeci bir tutum nettir. Ancak "Bu algı onu kesinlikle darbe yolu ile iktidarı ele geçirme fiiline sürüklemiştir." denilemez. Çünkü ondaki yanlış peygamber tasavvurunu, Türkiye'de dinî faaliyetler yürüten birtakım dinî çevrelerde de görmek mümkündür. Ne var ki Kur'an'dan uzaklaşan her anlayışın, kişiyi/çevreleri eninde sonunda yanlış yollara yönlendireceği rahatlıkla söylenebilir.

Peygamber'i (s) araçsallaştıran ve Peygamber hakkında aşırı yorumlarda bulunan çevrelerin, bire bir görüşmelerle ya da medya aracılığıyla bu anlayışlarını topluma sunmaları karşısında, onlara hakkı tavsiye etmek, her müminin yerine getirmesi gereken bir görevdir.

Sahih peygamber algısı, teşvik edilirse insanlar, umutlarını vefat eden peygamberden ya da tasavvufta evliya denilen şahıslardan değil, tevhid dinine uygun bir şekilde Allah'tan beklerler; kurgusal din anlayışlarının peşine takılıp, kendilerini ve çevrelerini kutsal kişilikler şeklinde takdim edenlerin vaat ettikleri sanal mutlulukların peşine düşmezler; kamu hukukunu alt üst etmeye azmetmiş kimselerin tuttıkları yolun yanlışlığını daha kısa sürede kavrarlar.

FETÖ ve benzeri dinî anlayışlara sahip çevrelerin, özelde toplumumuza genelde Müslüman dünyasına verdikleri zararın önüne geçebilmek için Diyanet İşleri Başkanlığı ve İlahiyat Fakülteleri, Kur'an ve sünnet merkezli din algısını yaygınlaştırmada daha aktif rol üstlenmelidir. "Peygamber'i (s) araçsallaştırma ve aşırı yorum"un olumsuz etkisinden zarar görmemek için istişare mekanizmaları harekete geçirilmeli ve toplumun ıslahı amacıyla yapılacak çalışmaların programı çıkarılmalı, doğru İslam algısını şiar edinmiş dinî çevreler ve Sivil Toplum Örgütleriyle daha fazla işbirliği yapılmalıdır.

Din eğitimi veren sivil kurumların (STK'lar, tarikatlar, cemaatler vs.) müfredatlarını şeffaf hale getirmeleri teşvik edilmeli ve "vahiy denetimli" din algısı yeni neslin ilgi alanları dikkate alınarak yaygınlaştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Abay**, Ahmet, *Nüzul Sürecinde Kur'an'a Göre Algı Yönetimi*, Düşün Yay., İst. 2016.
- Bulut**, Mehmet, *Ehl-i Sünnet ve Şia'da İsmet İnancı*, Risale Yay., İst., 1991.
- Derveze**, İzzet (1888-1984), *Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Hayatı*, (çev. Mehmet Yolcu), 3 c., Yöneliş Yay., İst., 1988.
- Ebü Dâvûd**, Süleyman b. Eş'ases-Sicistâni, *es-Sünen*, el-Mektebetü'l-Asriyye Yay., I-IV, Beyrut, ts.
- Fayda**, Mustafa, "Bahîra", *İslam Ansıkl.*, TDV Yay., İst., 1991, IV, 486.
- Firuzâbâdi**, Muhammed b. Yakub, *el-Kamusu'l-Muhîd*, Daru'l-Fikr, Beyrut, 1995.
- Gülen**, Fethullah, *Sonsuz Nur*, 3 cilt, 2007 (2. ve 3. Cilt 1994).
- Hamidullah** Muhammed, *Hz. Peygamber'in Savaşları*, (çev: Nazire Erinç Yurter), Acar Matbaa (Yeni Şafak), İst. _____, *İslâm Peygamberi*, 2. c., (çev: Salih Tuğ), İrfan Yay., İst., 1993.
- İbn Athyye**, Abdurrahman b. Temmam (ö. h. 542), *el-Muharraru'l-Vecizu fi Tefsiri Kitabı'l-Aziz*, Daru'l-Kütübi'l-İlmiye, Beyrut, h. 1422.
- İbn Ebî Hatim**, Abdurrahman b. Muhammed, b. İdrîs er-Râzî (h. 327), *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm*, 10 c., III. bs., Mektebetu Nezzar Mustafa el-Bâz, Suudi Arabistan, h. 1419.
- İbnu'l-Arabi**, Muhyiddin, *Fususul-Hikem*, (çev: Nuri Gencosman), M.E.B. Yay., İst., 1990.
- İsfahâni**, Rağib, *el-Müfredât fi Gâribi'l-Kur'an*, Daru'l-Marife, Beyrut, ts.
- İslamoğlu**, Mustafa, *Üç Muhammed*, 3. bs., Denge Yay., İst., 2001.
- Macit**, Mustafa, "Dünden Bugüne AKP-Gülen Cemaati İlişkinin Sosyo-Politik Bir Analizi", *Toplum Bilimleri Derg.*, 2014. (39-56)
- Mâturîdî**, Ebu Mansur (ö. H. 333), *Tefsiru'l-Mâturîdî*, 10 c., Daru'l-Kütübi'l-İlmiye, Lübnan, 2005.
- Mevsuatu Tefsiri'l-Mutezile**, 6 c., Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut, 2007.
- Mukatil** b. Süleyman Ebu'l-Hasan (ö. h. 150), *Tefsiru Mukatil b. Süleyman*, Daru İhyai't-Turas, Beyrut, h. 1423.
- Müslim** b. el-Haccâc, *el-Müsnedu's-Sahih*, 5 c., Daru İhyai't-Turası'l-Arabi, Beyrut, ts.
- Râzî**, Fahrüddin (h. 606/1209), *et-Mefâtihu'l-Gayb*, 32 c., 3. bs., Daru İhyai Turası'l-Arab, Beyrut, h. 1420.
- Salih**, Subhi, *Hadis İlimleri ve Hadis İstılahları*, (çev: M. Yaşar Kandemir), 5. bs., DİB Yay., Ank., 1988.
- Sarmış**, İbrahim, *Hz. Muhammed'i Doğru Anlamak*, 2 c., 3. bs., Ekin Yay., İst., 2007.
- _____, *Rivayet Kültürü ve Yanlış Din Anlayışı*, Düşün Yay., İst., 2011.
- Sevinç**, Bayram, "Dinî Grupların Hafıza Zinciri Olarak Vaazın Araçsallığı: Kotku ve Gülen Örneği", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Derg.*, LIII/2, 2012. (121-145)
- Şemsuddin**, Ebu Abdillâh (ö. h. 709), *el-Matlaul Alâ Elfâzi'l-Mukni*, Mektebetu's-Sevâdi li't-Tevzi, Cidde, 2003.
- Şimşek**, Murat, *Hz. Peygamber'in İctihad ve Tasarrufları*, TDV Yay., Ank., 2009.
- Taberî**, Muhammed bin Cerir (ö. h. 310), *Câmiu'l-Beyan an Te'vîli Âyi'l-Kur'an*, 24 c., Müessesetü'r-Risale, Beyrut, 2000.
- TC Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB)** Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanlığı, "Din İstismarı Hareketi FETÖ/PDY" Olağanüstü Din Şûrası Kararları, Ankara, 2016.